

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของกรรมการสภาตำบล ในการดำเนินงานโครงการพัฒนาตำบลในจังหวัดเลย พอลจะสรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะพื้นฐานทั่วไปของกรรมการสภาตำบลในจังหวัดเลย
2. เพื่อศึกษาทัศนคติของกรรมการสภาตำบลในการดำเนินงานโครงการพัฒนาตำบล
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของกรรมการสภาตำบลในการดำเนินงานโครงการพัฒนาตำบล
4. เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการของกรรมการสภาตำบลในการดำเนินงานโครงการพัฒนาตำบล

5.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร เป็นกรรมการสภาตำบลในพื้นที่จังหวัดเลยทุกอำเภอ จำนวนทั้งสิ้น 1,087 คน ตัวอย่างในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ กรรมการสภาตำบลจำนวนทั้งสิ้น 328 คน จากการสุ่มตัวอย่างแบบพหุวิธี (Multi-Stage Sampling)
2. การจัดเก็บและรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูล โดยขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนของอำเภอต่างๆในจังหวัดเลยเป็นผู้จัดเก็บ และรวบรวม ซึ่งดำเนินการในช่วงเดือนมีนาคม-เมษายน 2538

3. การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ร้อยละ (Percentage) และไคสแควร์ (Chi-Square) โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS/PC+ เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.3 ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่จะสรุปผลดังนี้

5.3.1 ลักษณะพื้นฐานทั่วไปของกรรมการสภาตำบลในจังหวัดเลย

- 1) อายุของกรรมการสภาตำบลในจังหวัดเลย มีอายุในช่วงระหว่าง 41-50 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 39.9
- 2) ระดับการศึกษาของกรรมการสภาตำบลในจังหวัดเลย จบการศึกษาในระดับ ป.4-ป.6 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 83.6
- 3) ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งกรรมการสภาตำบล อยู่ในช่วงระยะเวลา 3-5 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.4
- 4) กรรมการสภาตำบลกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นกรรมการสภาตำบลที่มาจากการเลือกตั้งจำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 54.0 และเป็นกรรมการสภาตำบลโดยตำแหน่งจำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 46.0
- 5) รายได้ของกรรมการสภาตำบลของจังหวัดเลย มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 56.7
- 6) กรรมการสภาตำบลของจังหวัดเลยได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการพัฒนาตำบลจากแหล่งต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ จากการเข้าร่วมประชุม ฯลฯ อยู่ในระดับน้อย มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 91.2

5.3.2 ทิศนคติของกรรมการสภาตำบลในการดำเนินงานโครงการพัฒนาตำบล

จากการศึกษาพบว่า กรรมการสภาตำบลในจังหวัดเลยมีทัศนคติในการดำเนินงานโครงการพัฒนาตำบลในระดับปานกลางมากที่สุด คือ คิดเป็นร้อยละ 59.5 รองลงมาคือระดับสูงและระดับต่ำ กล่าวคือ ร้อยละ 22.5 และ 18.0 ตามลำดับ แสดงว่ากรรมการสภาตำบลในจังหวัดเลยมีความคิดเห็น ความรู้ความเข้าใจ และการกระทำที่แสดงออกเกี่ยวกับโครงการพัฒนาตำบลในเรื่องการเพิ่มขีดความสามารถของสภาตำบลในการบริหารงาน ซึ่งได้แก่ ความสามารถด้านการวางแผน การรู้จักตัดสินใจโดยอาศัยเหตุผล การควบคุมงานให้ได้มาตรฐาน และการรู้จักบูรณะซ่อมแซมและรักษาสิ่งสาธารณประโยชน์ที่เกิดจากโครงการ อยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ยังเห็นว่าโครงการพัฒนาตำบลพอจะเป็นประโยชน์บ้างในด้านของการกระจายรายได้ การกระจายการพัฒนา และการสนองความต้องการเร่งด่วนของประชาชนในตำบล

5.3.3 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของกรรมการสภาตำบลในการดำเนินงานโครงการพัฒนาตำบล

ในการศึกษาครั้งนี้ได้ตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับปัจจัยที่จะมีความสัมพันธ์กับทัศนคติของกรรมการสภาตำบลในการดำเนินงานโครงการพัฒนาตำบลไว้ 7 ปัจจัย คือ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง การได้มาซึ่งตำแหน่ง รายได้ การได้รับข้อมูลข่าวสาร จากการทดสอบสมมติฐานโดยการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ ดังที่กล่าวมา กับทัศนคติในการดำเนินงานโครงการพัฒนาตำบลซึ่งเป็นตัวแปรตาม พบว่ามีปัจจัยบางประการที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการดำเนินงานโครงการพัฒนาตำบล ซึ่งตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และมีบางปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการดำเนินงานโครงการพัฒนาตำบล ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของกรรมการสภาตำบลในการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาตำบล ได้แก่ ปัจจัยด้านอายุ ปัจจัยด้านระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง ปัจจัยด้านการได้มาของตำแหน่งกรรมการสภาตำบล และปัจจัยด้านรายได้

สำหรับปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการดำเนินงานโครงการพัฒนาตำบลที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ได้แก่ ปัจจัยด้านการศึกษา และปัจจัยด้านการได้รับข้อมูลข่าวสาร ซึ่ง^{๕๕} อาจจะเป็นเพราะว่าในปัจจุบันทางราชการได้มุ่งส่งเสริมการเรียนรู้ของระบบโรงเรียน^{๕๖} เพิ่มขึ้น ทำให้กรรมการสภาตำบลมีโอกาสได้เรียนรู้และได้ประสบการณ์จากการฝึกอบรมสัมมนา การแพร่กระจายด้านข้อมูลข่าวสารเป็นไปอย่างกว้างขวางและรวดเร็วขึ้น นอกจากนี้ทั้งภาครัฐและเอกชนได้ให้ความสนใจในการพัฒนาชนบทมากขึ้น โดยการนำโครงการพัฒนาด้านต่างลงไปสู่ประชาชนในชนบทเพิ่มขึ้น ด้วยเหตุนี้ความเท่าเทียมกันในด้านของการรับรู้และการได้รับข้อมูลข่าวสารจึงอยู่ในอัตราส่วนที่ใกล้เคียงกัน จึงอาจจะไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติในบางเรื่อง

5.3.4 ปัญหาและความต้องการของกรรมการสภาตำบลในการดำเนินงานโครงการพัฒนาตำบลในพื้นที่จังหวัดเลย

5.3.4.1 ปัญหาของกรรมการสภาตำบลในการดำเนินงานโครงการพัฒนาตำบล ประกอบด้วยปัญหาต่างๆตามลำดับความสำคัญของปัญหาจากมากไปหาน้อย ดังนี้

1. การขาดความรู้ความสามารถในการจัดทำรายละเอียดโครงการ
2. การประสพภัยธรรมชาติ
3. การขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบและนโยบายการดำเนินงานตามโครงการ
4. การทุจริตคอร์รัปชั่น
5. การขาดความร่วมมือจากประชาชนในหมู่บ้าน ตำบล
6. การขาดการแนะนำช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่
7. การรับเหมางานไม่มีคุณภาพ ผู้รับเหมาทิ้งงาน^{๕๗}
8. การเบิกจ่ายเงินมีขั้นตอนยุ่งยาก ทำให้ล่าช้า^{๕๘}

5.3.4.2 ความต้องการของกรรมการสภาตำบลในการดำเนินงานโครงการพัฒนาตำบล ประกอบด้วยความต้องการต่างๆตามลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย ดังนี้

1. งบประมาณที่สูงขึ้น
2. วัสดุเครื่องใช้ในการจัดทำโครงการและการบริหารงานของสภาตำบล
3. การสนับสนุนช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่
4. แรงงานราษฎรในหมู่บ้านเพื่อเข้าร่วมทำงานในโครงการ
5. ความรู้และทักษะในการจัดทำรายละเอียดโครงการ
6. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการพัฒนาตำบล
7. ความซื่อสัตย์สุจริตของผู้เกี่ยวข้อง
8. ความมีอิสระในการบริหารงานของสภาตำบล

5.4 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

5.4.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) จากการศึกษาวิจัยพบว่า กรรมการสภาตำบลที่มีอายุมากมีทัศนคติในการดำเนินงานโครงการพัฒนาตำบลในระดับที่สูงกว่ากรรมการตำบลที่มีอายุน้อย ซึ่งความเป็นจริงคนที่มีอายุน้อยซึ่งถือว่าเป็นคนรุ่นใหม่ และเข้ามาเป็นตัวแทนของประชาชนในตำบลเพื่อหาช่องทางในการพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญ แต่กลับปรากฏว่ามีทัศนคติในการดำเนินงานโครงการพัฒนาตำบลอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าผู้สูงอายุ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่ากรรมการที่มีอายุน้อยเพิ่งเข้ามาเป็นกรรมการสภาตำบล บทบาทในการบริหารโครงการจึงมีน้อย หรืออาจจะเป็นเพราะว่าท่านซึ่งเป็นประธานสภาตำบลไม่เปิดโอกาสให้กรรมการที่อายุน้อยเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารโครงการเท่าที่ควร ด้วยเหตุนี้หน่วยงานของรัฐที่ดูแลเรื่องการดำเนินงานของสภาตำบล จึงควรส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของกรรมการสภาตำบลให้เป็นคนที่มีคุณภาพ และสามารถบริหารสภาตำบลได้ด้วยตนเอง โดยกระตุ้นให้คนวัยหนุ่มสาว

และผู้ที่จะศึกษาในระดับอุดมศึกษาให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองได้มากยิ่งขึ้น

2) จากการศึกษาพบว่า กรรมการสภาตำบลที่มีรายได้สูงมีทัศนคติในการดำเนินงานโครงการพัฒนาตำบลในระดับสูงกว่ากรรมการสภาตำบลที่มีรายได้ต่ำ ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่าโครงการพัฒนาตำบลในปัจจุบันยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาความยากจน และยังไม่สามารถกระจายรายได้ไปสู่ประชาชนผู้ยากจนได้ เนื่องจากการดำเนินงานส่วนใหญ่เป็นการจ้างเหมามากกว่าการจ้างแรงงานราษฎร ซึ่งผู้ได้รับประโยชน์จากโครงการส่วนใหญ่จะเป็นนายทุนเจ้าของเครื่องจักรกล ดังนั้นหากกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการพัฒนาตำบลเพื่อการกระจายรายได้สู่ประชาชนจริงๆ ก็ควรจะจำกัดขอบเขตของโครงการโดยให้จ้างเฉพาะแรงงานราษฎรเท่านั้น นอกจากนี้รัฐควรหาทางส่งเสริมกิจกรรมต่อเนื่องในการใช้ประโยชน์จากโครงการอย่างครบวงจร โดยเน้นหนักเรื่องอาชีพ เช่น ส่งเสริมการเกษตรจากแหล่งน้ำ การจัดหาระบบชลประทานเพื่อขยายพื้นที่การผลิต เป็นต้น ซึ่งจะทำให้ประชาชนที่ด้อยโอกาสมีรายได้เพิ่มขึ้น

3) ในการบริหารโครงการที่อยู่ในความรับผิดชอบของสภาตำบล ควรเปิดโอกาสให้สภาตำบลมีอิสระในการดำเนินงานด้วยตนเอง เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐไม่ควรจะไปเกี่ยวข้องและตัดสินใจแทนสภาตำบล ทั้งนี้เพื่อเป็นการฝึกให้สภาตำบลให้รู้จักการบริหารงาน อันจะเป็นการเตรียมความพร้อมในการที่ได้รับการยกฐานะสภาตำบลให้เป็นนิติบุคคล ซึ่งต่อไปในอนาคตสภาตำบลต้องมีความสามารถในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล การจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี การจัดซื้อวัสดุ-จัดจ้าง ตลอดจนการมีอำนาจในการอนุมัติโครงการด้วยตนเอง ด้วยเหตุนี้หน่วยงานของรัฐจึงควรมีบทบาทเป็นที่ปรึกษาอยู่ห่างๆ และไม่ควรถ่ายทอดความคิดของกรรมการสภาตำบลดังเช่นในอดีตที่ผ่านมา

5.4.2 ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. จากการศึกษาวิจัยพบว่า ทัศนคติของกรรมการสภาตำบลในการดำเนินงานโครงการพัฒนาตำบลอยู่ในระดับปานกลาง มีปัจจัยด้านอายุ การได้มาของตำแหน่ง รายได้ และระยะเวลาของการดำรงตำแหน่ง ที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของกรรมการสภาตำบล

นอกจากนี้ยังพบว่ากรรมการสภาตำบลมีปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการดำเนินงานของโครงการพัฒนาตำบลในหลายด้าน เมื่อพิจารณาในแง่ของนักสังคมวิทยาแล้วจะเห็นว่าการดำเนินงานโครงการพัฒนาตำบลเป็นกิจกรรมหนึ่งภายใต้ระบบความสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งเกี่ยวข้องกับองค์การทางสังคม 3 ฝ่าย คือ หน่วยงานราชการซึ่งเป็นผู้กำหนดนโยบาย สภาตำบลเป็นหน่วยดำเนินการ และชุมชนหมู่บ้าน-ตำบลเป็นผู้ใช้ประโยชน์ ลักษณะความสัมพันธ์ทางสังคมส่วนใหญ่จะเป็นแบบทางราชการ ในการบริหารโครงการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ จึงจำเป็นต้องสอบถามความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรรมการสภาตำบล เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการจัดระบบที่มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น สิ่งที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้เมื่อวิเคราะห์แล้วจะเห็นว่า ปัจจัยด้านอายุและปัจจัยด้านรายได้ถือว่าเป็นศักยภาพขององค์การทางสังคม ส่วนปัจจัยในด้านการได้มาของตำแหน่ง ระยะเวลาของการดำรงตำแหน่ง ถือว่าเป็นสถานภาพและบทบาททางสังคมของกรรมการสภาตำบล นอกจากนี้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน ตลอดจนความต้องการส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ และพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้แก่ประชาชน ดังนั้นในการบริหารโครงการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาของชาวชนบทย่อมขึ้นอยู่กับศักยภาพขององค์กรประชาชน การแสดงบทบาทตามสถานภาพของสมาชิกองค์การ การติดต่อสื่อสาร และพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้แก่สมาชิกของสังคม

2. เนื่องจากสังคมเป็นพลวัต การเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทางสังคมย่อมเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา แนวคิดทฤษฎีที่ได้จากการศึกษาวิจัยซึ่งเป็นองค์ความรู้ของสถานการณ์หนึ่งอาจจะไม่ถูกต้องเป็นจริงในอีกสถานการณ์หนึ่งก็ได้ ด้วยเหตุนี้จึงควรมีการศึกษาวิจัยปรากฏการณ์ทางสังคมโดยใช้ทฤษฎีสังคมวิทยาเป็นกรอบแนวคิด กรอบการวิจัย ซึ่งนอกจากจะสามารถอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมได้แล้ว ยังเป็นการทดสอบความถูกต้องของทฤษฎีได้อีกทางหนึ่งด้วย

5.4.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไปควรมีการศึกษาในประเด็น ดังนี้

1. ควรศึกษาโครงการพัฒนาชนบทประเภทอื่นๆที่รัฐและเอกชนกำลังดำเนินการอยู่ เช่น โครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กขคจ.) โครงการส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำ เป็นต้น
2. ควรจะศึกษาปัญหาและอุปสรรคการบริหารงานสภาตำบลในฐานะนิติบุคคล เพื่อจะได้ทราบข้อมูลและแนวทางในการสนับสนุนการปฏิบัติงาน เพื่อให้เป็นองค์กรส่วนท้องถิ่นที่มีคุณภาพ
3. ควรจะมีการศึกษาโครงการพัฒนาตำบลในลักษณะการประเมินผลโครงการโดยขยายขอบเขตพื้นที่เป้าหมายกว้างขึ้น เช่น ระดับภาค หรือระดับประเทศ